

L' ART DEL PAGÉS

SECCIÓ AGRONÓMICA.

OLI ANTI-FILOXERICH ROUX

Ó ADOB MOZAMBICH.

Aquet producte, que 's ven ab aquets qualificatius y porta 'l nom de son inventor, ha de causar una gran sorpresa á tots los que 's dedican á seguir lo curs de la invasió filoxerica, d' aquesta terrible malaltia de las vi-nyas, que acabaria pera ferlas desapareixer de la superfi-cie de la terra, si no 's troba un remey que delinga sa marxa devastadora. Desgraciadament á Espanya ha in-vadit ja las provincias de Málaga y Gerona y ningú dub-te de la possibilitat d' invadir totas las demás dintre de poch temps. Per aixó, tot lo que directa ó indirectament tinga per objecte aminorar sos efectes ó fer desapareixer sas fatals consecuencias, ha sigut sempre objecte de nostra predilecció.

Cuan per primera vegada vingué á nostras mans lo lli-bret explicatiu dels resultats obtinguts ab l' *Oli-Roux*; hem de confessar ab veritat, á pesar de son contingut, que ben poch ó gens de cas ne ferem, y es mes encara, dub-tarem de sos efectes, tan sols pe 'ls qualificatius ab que s'es-pendia. La facilitat d' aplicarlo y las increibles ventatjas que se li reconeixian, ajudavan á dubtarne mes encara. Avuy que hem tingut ocasió d' admirarlas, estém en lo cas de donarne compte, tal com las hem vistas y tocadas; consignant en primer terme, que cuan per los Srs. Casals germans, paysans nostres, unichs importadors y conce-

sionaris á Espanya del Oli-Roux, tinguerem noticia per primera vegada de la existencia de semblant cosa, á pesar de sas afirmacions, no 'n creguerem ni la meytat de la meytat de lo que 'ns asseguravan y ara estém convenuts, per lo que 'ns han ensenyat, del doble de tot lo que may podiam imaginar.

A las repetidas instancias, despres de practicadas algunas probas en nostre pays y entre 'l dubte y la indecisió, nos determinarem emprendre 'l viatge á Marsella, ahont podiam veure 'ls resultats obtinguts ab los repetits ensaigs que s' havian verificat en lo departament de las Bocas del Ródano. Aixís es com lo dia 22 d' Octubre prop passat decidirem visitar-lo y ho ferem ab la companyia d' un de nostres coloboradors y suscriptor D. Joseph Vergés y Almar, entés agricultor de Perelada y president que fou de la «Comissió de propietaris de las vinyas filoxeradas del Ampurdá» ab la confiansa de veure alguna cosa ó desenganyarnos completament dels efectes del Oli-Roux, que tant se 'ns havian ponderat. Pero una vegada admés lo compromís de representar tan confiadament al estranger á corporacions com l' Institut agrícola catalá de Sant Isidro, Centro agrícola del Panadés, Associació rural del Vallés y Centro agronómich catalá, del qual inmerescudament ocupém la Presidencia, no 'ns quedava altre remey que acceptarlo ab totas las sevas consecuencias.

Hem donchs de donar compte de las impresions rebudas durant los dias de nostra estada á Marsella y las excursions per sos voltants. Deixém per un altre dia ocuparnos detingudament de tot lo que tinguerem ocasió de visitar referent á la cuestió filoxerica, perque la cosa s' ho val.

FRANCISCO X. TOBELLA.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRÁCTICA

MÉS SOBRE ESPERITS DE FRUYTS.

A varias preguntas fetas per distints subscriptors del Ampurdà á L' ART DEL PAGÈS referents al article que sobre la utilitat de la figuera pera substituir al cep publicàrem en un dels números anteriors, son autor se serveix contestar lo següent:

PREPARACIÓ DE LAS TERRAS.—La preparació que s' ha de donar á las terras per ferhi plantacions de figueras es molt convenient la de grans valls com fan á Mallorca. encare que, si 'l camp ha de continuar sembrantse de cereals ó altres produccions, es suficient un metro cúbich de capacitat ó ménos. Si lo terreno 's destina solsament á figueral, será bó de donarhi una cavada de tart en tart pera matar las malas herbas. Si be las labors ab arada son menos costosas, las brancas de las figueras que s' estenen fins prop de terra dificultan lo pas del animal quan aquesta planta ha arribat á cert período de son desenvol·lo. Si la configuració del terreno s' hi prestés, las valls deurian disposarse per fileras en rechs que recullissin las ayguas de pluja del estiu, lo qual será possible en lo cas d' haberhi per allí prop, ramblars, camins, boscos, etc., situats á un nivell superior.

VARIETATS.—La classe de figuera mes apropósit per' aqueixa comarca no la puch fixar en aquest moment de una manera caegórica, pero no crech que aixó puga esser dificultat, ja que no deixarán de cultivarsen de varias classes, y per las varietats que mes resultats donguin se podrá venir en coneixement de las mes reproductivas. Pera la fabricació d' esperits solsament s' ha d' atendre á la quantitat de fruyt, puix encara que la riquesa sacarina no es exactament la mateixa, la quantitat compensará sempre la calitat.

ADOBS.—Las figueras solen adobarse molt pocas vegadas, pero lo que es molt convenient que tingan bon fons de terra.

Las cendras procedents de las bogadas son, n' obstant, un excel·lent adob pera ellas y en general tots los adobs alcalins.

DISPOSICIÓ DEL CONREU.—En la provincia de Múrcia he vist cultivada la figuera, lo mateix aislada á la vora de las casas, camins y acequias, que en los camps cubrint tota la superficie sens haber observat en lloch cap senyal de malaltia de cap mena ni que 'ls mateixos habitants del camp m' hagen sabut donar rahó d' haber notat contrarietat en aquesta planta per cap concepte. Aconsello, n' obstant, que tractantse de fer grans plantacions se nombri un comissionat que trasladantse á la illa de Mallorca, ahont se cultiva també en gran escala la figuera, puga adquirir millor seguretat.

RENDIMENT.—En quant á donar las figas menos alcohol que las féculas hi ha molt que dir. En primer lloch he vist modelos de destileria d' una casa constructora d' Alemania, que si be son molt apropósit pera l' empleo de féculas, deixarian molt que desitjar si 's volguessin usar pera fruyts, lo qual no es gens estrany, si 's te en comte que aquesta primera materia pot tenir allí poca aplicació. Després, las figas disminuheixen de riquesa sacarina á mida que aumenta la latitut y per consegüent s' hauria de saber la procedencia d' aquestas figas y son estat de conservació. En absolut pot sempre afirmar-se que la primera materia mes convenient pera una industria en una localitat determinada, es aquella que 's troba en mes abundancia y á mes baix preu relativament de son valor absolut. En los payssos montanyosos y frets hi convindrà lo cultiu de la patata, mentres que en los temperats y calents donará millor resultat la figuera. Lo que sí puch assegurar desd' are es que, en quant á calitat, los esperits de figas ben refinats son molt superiors als de féculas y grans, puix si be los anissats de blat de moro, avuy dia d' un us corrent en lo comers, se distingeixen per son gust dols y agradable al paladar, considerant sos efectes fisiològichs no son tan recomenables com los que s' obtenen de las figas. Las fábricas francesas venen á Espanya á comprar figas, per mes que 'l comers los ofereixi lo blat de moro en abundancia. Una de las rahons es que las figas donan ferments mes actius y sans que 'ls grans, de qual empleo resulta mes rendiment en aquellas y millor calitat d' esperits per no desarrollarse en tanta proporció distints productes secundaris y molt especialment los olis y éthers que tant

infectan als productes de la primera destilació. Per lo demés, crech que 'ls datos spuntats en mon article anterior no deixan lloch á dubte en lo que 's refereix al rendiment de las figas.

Com crech que en lo ánimo d' alguns está lo d' arriivar mes ó menos tart al establiment d' una fàbrica d' esperits en gran escala, podria succehir que al principi topessin ab algunas dificultats per la carestia de primeras materias, ó per lo preu excessiu de las mateixas; puix que hi ha algunas varietats blanques que després de secas y ben preparadas tenen molta estima en lo comers com á comestibles, mentres que las de color son poch buscadas per aquest objecte. De manera que podrà succehir que segons las varietats que mes se propaguin, al comensar á produhir fruyt, ó be 'ls cultius rendeixin poch á causa de no tenir lo degut apreci per no haberhi en lo pays alguna fàbrica que las gastí, ó be que 's paguin á tan alt preu que vinguessin á ser la ruina de qualsevol establiment que tractés d' explotar aquesta industria. Tot aixó, crech que quedaria sufficientment previngut, si al montar una fàbrica pera explotar las figas s' hi anyadís lo aparato pera la sacarificació del blat de moro, en qual cas lo duenyo tindria la llibertat d' emplear una ó altre materia y en lo temps qu' ell volgués, ab lo qual dit está que 's trobaria en millors condicions que 'ls establiments que avuy dia se troban montats simplement pera l' empleo d' aquesta última materia.

APARATOS, MAQUINARIA Y EDIFICI.—Los aparatos que pera la fabricació dels ayguardents més generalment se troban establerts en las diferents comarcas d' Espanya son los alambins comuns anomenats *alquitaras*. Llochs hi ha en lo antich Regne d' Aragó y en eixas vastas regions de las Castellas que han estat y están encara casi complertament incomunicadas, ja que dificilment pot posarse en circulació la riquesa que naturalment posseheixen com no siga per camins de cabras y dolentas vías formadas en los mateixos llits dels rius, en aqueixas comarcas ahont se cull molt ví y com además aquest caldo ha estat á preus molt baixos durant molts anys se destinaba á la fabricació d' ayguardent ab qual industria molts feren sa fortuna. ¿Qué hi feya que sos dolents aparatos deixessin perdre considerables cantitats d' esperit ab las vinassas, essent las primeras

materias ricas y baratas? Pero avuy dia en que los preus dels vins han pujat, únicament poden cremarse 'ls que s' agrejan ó enmalalteixen; y com las *alquitaras* sempre donan productes qual olor dona á coneixer sa procedencia, d' aquí que molts anissats obtinguts ab esperit de vi son de calitat molt inferior als que s' obtenen del blat de moro.

Tractantse de figas y especialment de grans es indispensable una elaboració mes perfecta y per lo tant se compren la necessitat d' usar los aparatos mes perfeccionats, no tant solsament per la calitat dels productes sino també per lo agotament mes complert dels mostos. Moltes son las formas d' aparatos que han vingut ensajantse pera la destilació, (causant gran estranyesa que en lo mateix Plá de Barcelona encare n' hi hagi alguns escalfats á foch directe) lo qual indica la importancia del assumpto de que 's tracta; pero únicament son acceptables los que van al vapor y quals columnas tenen gran alsada com lo sistema que construeix Mr. Savalle de Paris; y encare aquets mateixos es d' esperar que dintre pochs anys serán tinguts com defectuosos ó menos perfectes que altres. Molts dels demés que s' usan deixan perdre fins lo 4 per 100 del alcohol que produheixen; de manera que á una fabricació de 1,100 litres diaris corresponen de pérduas 44 litres ab qual valor podria sobradament cubrirse tota la má d' obra y encare altres gastos de fabricació.

De la mateixa manera podriam discorre respecte á las demés operacions de aquesta industria pera probar que mentres una instalació podrá donar molt bons rendiments, un' altre mal estudiada será sumament ruïnosa. De aquí la necessitat de recomanar en gran manera á tothom que intenti emprendre aquet negoci, que lo estableixi ab las degudas condicions, no escatimant los demés gastos invertits pera conseguir los aparatos mes perfeccionats y una gran economia en la má d' obra tota vegada que las máquinas y aparatos están sempre dócils y disposats á rebre las ordres del gefe de fabricació, mentres que lo major número de personal necessari, requereix en aquesta industria molta vigilancia y aptitut que no sempre 's troba.

Los gastos necessaris pera una mitjana instalació no passaran de pessetas 150,000, importantne los aparatos de 50 á 60,000;

y 'l resto l' edifici tot de nova planta, comprenenthi la compra de tots los aparatos y maquinaria nova, drets d' introducció, transports y montatje, habenthi locals suficients per enmaguetzemar primeras materias per 8 ó 10 mesos.

JOSEPH BAYER Y BOSCH, *Enginyer*.

MÁQUINAS DE VAPOR PERA LA AGRICULTURA.

Las condiciones á que deuen subjectarse las máquinas de vapor en agricultura, son varias, segons lo us á que 's destinan. Las que tenen d' estar completament fixas, dedicadas á grans efectes, com son, moure diferents jochs de pedras de molins,

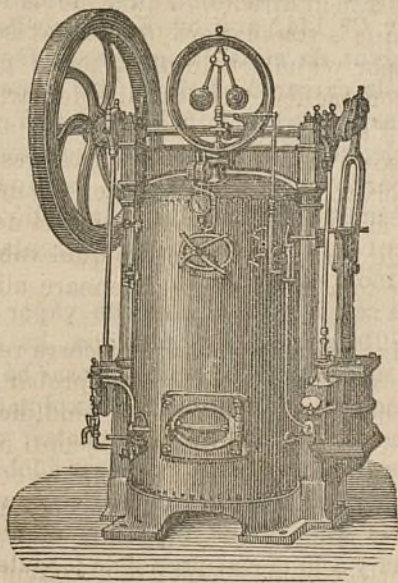

Fig. 134. Máquina de vapor de Hermann Lachapelle.

deuen ser de las anomenadas de gran expansió automática variable, y al mateix temps de condensació; es á dir, deu ser una máquina que gastí lo menos carbó possible, sia de gran durada y poch subjecte á desperfecte, ni á ferse malbé.

Las máquinas de vapor en que deu accionar la forsa en diferents punts de la propietat, com succeheix pera fer anar las batadoras, las bombas instal-ladas en diferents punts de la finca, pera los molins d' oli, pera los diversos aparatets que hi hagia prop de las cuadras, pera preparar lo grá, la palla y las arreles pera lo bestiar etc.; á las horas deuen ser locomovils, aixó es: posadas sobre rodas. N' hi ha de dos y de quatre rodas, servint principalment las primeras en camins estrets y de curvas molt petites.

Quan la máquina es de poca forsa y deu estar fixa, s' usan las anomenadas verticals semi-fixas ab caldera també vertical, essent varias las casas que las construheixen bonas. Una de ellas es la representada en esta figura, que es coneguda per máquina Hermann Lachapelle y que proporciona en PARIS M. J. BOULET ET Cte 144, RUE DU FAUBOURG-POISSONNIERE, y á Barcelona es agent de ellas l' enginyer D. GUILLEM J. DE GUILLEN que viu en lo carrer de Pelayo, 42. Aqueixas máquinas, además d' estar separadas de la caldera, tenen camisa de vapor, expansió variable, velocitat moderada, escalfament de l' aygua d' alimentació per lo vapor d' escapada, fogaina disposada pera utilizar tota classe de combustibles, combustió completa y gran senzillesa, habent sigut premiadas en diferents exposicions, y donat resultats molt satisfactoris.

Si bé en molts cassos las máquinas de vapor no son aplicables á nostra petita agricultura catalana, ho serian en varias explotacions de nostre pays, sabent disposar bé los travalls que deuen tenir lloch en una finca ben explotada, ó be combinantlas ab altres industrias semi-agrícolas, com son moldre sofre, guix, ciment, serrar fusta, preparar adobs, etc., etc.

Meditin bé los agricultors lo que 'ls dich, y veurán las ventatjas económicas que 'ls pot reportar, atinent á la falta de brassos que hi ha y á lo elevat preu dels jornals.

HIPÓLIT CASASSAS.

SECCIÓ DE VARIETATS

CONCURS AGRÍCOLA

Moltas ocasions hem tingut d'aplaudir á la Societat Vinivítcola saguntina, per l'interés ab que 's consagra, desde sa fundació, al moment y millora del ram de la agricultura valenciana, al que consagra sos desvels. Dintre del reduhit círcol d'acció que li consent l'escassés de recursos, la Societat disposa d'un modest camp d'esperiencias, d'un local regularment surtit d'aparatos, en lo que practica repetidas experiencias, y celebra conferencias profitosas pera difundir los coneixements útils.

Ara ha acordat la celebració d'un concurs de poda y empelt del cep, y del maneig de las aradas de *vertedera*, ab l'objecte d'estimular als obrers pera que 's perfeccionin en aquest important detall del cultiu del cep.

Veyém ab gust també que la direcció de la Estació enològica, fundada en Sagunto, més desatesa per lo govern del que voldríam, secunda y auxilia á la Vinivítcola en aquesta patriòtica empresa, que tendeix á perfeccionar los procediments práctichs, medi eficas pera millorar lo cultiu de la vinya.

Veus aquí l'acort prés per la Societat pera la realisació d'aquest concurs;

«La Societat Vinivítcola saguntina, d'acort ab lo director de la Estació enològica, ha disposat la celebració en lo próxim mes de Desembre, d'un concurs de poda y empelt del cep y maneig de las aradas de post, que posseheix lo citat establiment, ab arreglo á las següents bases:

1.ª Hi podrán pendre part quants ho sollicitin inscribint son nom, apellido y poble de sa residencia, en la secretaría de la Societat avans del dia 6 del próxim Desembre.

2.ª Oportunament se publicará 'l dia y hora en que tindrán lloch los exercicis.

3.ª Aquestos se celebrarán devant d'un jurat, compost: d'un regidor designat per lo M. I. Ajuntament de Sagunto; del director y professors de la Estació vitícola y enològica; del president de la Societat, y de dos viticultors designats per la mateixa:

4.ª Se concedirán tres premis y quatre accéssits, consistents en metálich, en aquesta forma:

Un premi de 40 pessetas al que millor contesti las preguntas que tinga á bé dirigirli 'l jurat, y executi satisfactoriament sobre 'l terreno la poda del número de ceps que 's determini.

Dos accéssits de 20 pessetas cada un als dos podadors que ocupin lo segon y tercer lloch de la llista que al efecte formarà 'l jurat.

Un premi de 40 pessetas al que pràcticament demostrí més aptitut de empeltador de ceps, y responga ab acert á las preguntas que li faji 'l jurat.

Un accéssit de 20 pessetas al que segueixi en mérit al premiàt.

Un premi de 40 pessetas al que manegi ab més propietat y soltura las aradas de senzilla y doble post que posseheix la Estació enològica.

Un accéssit de 20 pessetas al que ocupi 'l segon lloch.

5.ª Lo jurat concedirà además certificacions d' aptitut á aquells dels indivíduos que hajin prés part en los exercicis als que consideri acreedors á dita menció.

6.ª La distribució de premis tindrà lloch lo diumenge següent al dia en que 's celebri 'l concurs.

Sagunto 22 d' Octubre de 1881.»

NOTICIAS AGRÍCOLAS

Contribució territorial.—Cridém la atenció dels Ajuntaments respecte l' article quart del nou projecte de contribució territorial, ja que per ell tan sols obtindrán rebaixa d' un cinch per cent en lo tipo, aquellas provincias y pobles que en 15 del mes actual tingan presentadas y aprobadas las cédulas declaratorias ab arreglo á las disposiciones que regeixen sobre amillaraments.

Certámen de Gerona.—Felicitem á nostre particular amic D. Joan Arderius y Baujol per la menció honorífica al tema 4.^t sobre la filoxera, obtinguda en lo celebrat ultimament per la «Societat economica d' Amichs del País» d' aquella capital.

Congrés filoxérich de Burdeos.—Pera Fransa com pera Espanya, la qüestió es vital, porque 's tracta d' un dels rams mes importants de la riquesa pública. Desgraciadament aquí no 'ns podem donar compte exacte de la extensió que 'l mal ha arribat á alcansar. A Fransa, pe'l contrari, tothom sab detalladament, porque 'l Govern ha fet distribuir ab profusió mapas que indican los progresos de la invasió filoxerica. D' ells resulta que de 2.300,000 hectáreas de vinya, lo devastador insecte ha destruit mes de 500,000. Lo cultiu de la vinya ha desaparegut casi en cinch departaments. A Espanya 's trova á faltar una estadística d' aquesta manera.

Los esforços fets fins aquí pera combatre la filoxera han sigut mes bé esperiments de laboratori que verdaderas aplicacions industrials. Dos medis principalment s' han proposat: un es la destrucció del paràsit y l' altre sa aclimatació en novas especies de ceps. Lo primer medi de preservació consisteix en l' empleo de substancias quimicas bastant enérgicas pera matar las larvas, ó en la immersió suficient pera conseguir lo mateix resultat. L' altre medi tendeix á substituhir las actuals especies vitícolas per las americanas; que 's suposan inatacables per la filoxera.

De totas maneras, s' ha divagat bastant y no s' ha vingut á una conclusió clara y terminant en l' últim congrés filoxerich celebrat á Burdeos.

Oli-Roux.—Lo dijous de l' altre semana 's verificaren uns ensaigs ab aquest producte en la finca denominada «L' Alba» ó «Quinta Amelia» de Sarriá, propietat de D. Ignasi Girona, en presencia del jardiner de la mateixa Sr. Rafel Piera y altres personas. S'untaren dos ceps de procedencia francesa cultivats en espatllera, pera veure si augmentarian lo poch fruyt que donan; un pruner raquitich; tres taronjers carregats de serpeta, dos d' ells que ja havian sigut coronats y un altre patint las consecuencias de la malaltía coneguda vulgarment ab lo nom de «fugás.» Ademés, dos altres taronjers, que després de molts anys d' estar en plé conreu, no han produhit gens de fruyt, per qual motiu estavan destinats á ser arrencats.

ESTAT DE LAS CULLITAS.

Aragó.—La cullita de patatas en l' Alt-Aragó ha sigut enguany molt escassa, motiu pe 'l qual s' ha encarit lo preu de dit article d' una manera extraordinaria.

Figueras.—Aquest any hem tingut bona cullita de vi, á causa no sols de las moltas plujas que en la bona época dels comens d' any nou assahonaren la terra deixantli molt bon tampir, si que també per los cuydados excessius que 's prodigan á la vinya, los molts adobs que s' hi enteran y las brocadas que s' hi deixan pera ferli donar tot lo possible á causa del bon preu que últimament han adquirit los vins; però á pesar d' aixó 'ls pagesos no 's referán del tot de las pérduas que 'ls hi ocasiona la falta d' aygua d' algun temps en aquesta banda, per mes que han tret bons quartos dels rahims y del vi.

Cervera.—La sequedat en tota la comarca es molt gran, privant de fer bonas sembradas. Afegeixis á n' aixó lo escassa que 's presenta la cullita del oli, que en molts llochs no pagará 'l treball de cullir las olivas, y lo encalmat que está 'l mercat del ví, puig si be n' hi alguna demanda, no es pas, ni de molt, ab la estima de la cullita passada, degut tal vegada á que 'ls comerciants en general preferiren la compra de brema, y 's tin-

drá 'l cuadro, ben poch alegre per cert, que ofereix aquesta comarca actualment.

No tot son penas per tots los pagesos: si be 'ls comerciants francesos no demanan ara ab gran insistència, ho feren oferint bons preus, ab lo vi de brema, de manera que 'ls que vengueren collocaren bé son fruyt.

Tortosa.—Se observa enguany en la comarca de Tortosa que las oliveras, encara que 's trobin faltadas del benefici de las plujas, no 's troban atacadas de malalties propias de la naturalesa de son cultiu que en altrás épocas eran una verdadera plaga pera sa producció. Aixís es que 'ls pagesos fundan, si 'l fruyt continúa tal com es ara, majors rendiments que l' any passat, encar que no sia més abundant la cantitat d' olivas que 's reculli.

Ha comensat ja á cullirse la oliva en la comarca de Tortosa, havent contribuít molt á que 's fes la recolecció la gran cantitat de fruyta que 's despregué aquestos últims dias á causa de la forsa del vent.

Priorat.—Diuhen del Priorat que l' intens fret que s' ha deixat sentir aquestos dias, ha perjudicat altament als vinyats.

Vallés.—En la comarca del Vallés, caygué una forta gelada, causant danys de bastanta consideració á las hortalissas.

Lleyda.—Los comissionats francesos y delegats dels principals magatzemistas d' aquesta ciutat, recorren actualment la Conca de Tremp, ahont han fet importants compres de vi á vint y vintitres pessetas carga, preu que es relativament barato, donada la cabuda de la mesura d' aquella comarca.

Tarragona.—Lo mercat de vins de la provincia continua encalmat y las transaccions casi paralisadas, puig los comisionats no aceptan los preus que regeixen per considerarlos massa alsats.

Vilanova y Geltrú.—Aquestos últims dias s' han efectuat á Vilanova compres de vi de regular importancia, pagantse á 35 pessetas la carga.

Valencia.—Segons diuhen los diaris de Valencia, en la Vall d' Uxó los oliverars estan bastant carregats de fruyt, y s' espera una regular cullita.

Los taronjerars de Chilches y Moncafor no tenen una regular cullita, pero la taronja es molt bona. Ja ha comensat á cullirse, cedintla los culliters de 50 á 60 rals lo miler, segons classe y condicions de la venda.

De Vilanova de Castelló manifestan que, á pesar de ser los preus de la taronja bastant alts, en la vehina població de Carcagent, no succeheix lo mateix en dita vila, ahont cap comprador vol passar del tipo de cinch rals.